

Prof. Dr. Halil KALABALIK
Doç. Dr. Doğa E. DOĞANCI

Hukuk Teorisi ve Metodolojisi

seçkin

Hukuk Teorisi ve Metodolojisi

Prof. Dr. Halil KALABALIK
İstanbul İZÜ Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Doğa E. DOĞANCI
Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi

HUKUK TEORİSİ VE METODOLOJİSİ

› HUKUK TEORİSİ

- Toplum Düzenini Sağlayan Kurallar
 - Pozitif Hukukun Kaynakları
- Hukuk Kurallarının Uygulanmasında Yorum
 - Hukuk Sistemleri
 - Hukuki Argümantasyon Teorisi
 - Hukuki Olay, Fiil ve İşlemler

› HUKUKUN METODOLOJİSİ

- Metot, Metodoloji ve Hukuk Metodolojisi Kavramları
 - Kanunlaştırma Metodu
 - Hukuki İhtilaf Çözüm Metodu
 - Hukuki Araştırma Metodu
 - Hukuk Eğitimi Metodu
 - Kural Haritalama Metodu
 - Standart Not Alma Metodu
 - Zihin Haritalama Metodu
 - Hukukta Tasarım Metotları

SEÇKİN | Hukuk

Ankara 2024

seçkin

Akademik ve Mesleki Yayınlar

Hukuk Teorisi ve Metodolojisi

Halil KALABALIK - Doğa E. DOĞANCI

SEÇKİN | Hukuk

No: ????

ISBN 978-975-02-????-?

Birinci Baskı: Ekim 2024

Sayfa Tasarımı:

Metehan S. Gül

492 Sayfa, 16x23,5 cm.

1. Metot ve Metodoloji ve Hukuk Metodolojisi Kavramları
2. Kanunlaştırma Metodu
3. Hukuki İhtilaf Çözüm Metodu
4. Hukuki Araştırma Metodu
5. Hukuk Eğitimi Metodu
6. Kural Haritalama Metodu
7. Standart Not Alma Metodu
8. Zihin Haritalama Metodu
9. Hukukta Tasarım Metotları

Kapak Tasarımı:

Mert Okumuş

© Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Yayınevinin yazılı izni olmadan, tanıtım amaçlı toplam bir sayfayı geçmeyecek alıntılar hariç olmak üzere, hiçbir şekilde kitabın tümü veya bir kısmı herhangi bir ortamda yayımlanamaz ve çoğaltılamaz.

Satış ve Dağıtım:

Mustafa Kemal Mah. 2158. Sokak No: 13 Çankaya/ANKARA

T: 0-312-435 30 30 – F: 0-312-435 24 72 – E: seckin@seckin.com.tr

İstanbul Çağlayan Adliyesi Şubesi

D Blok 2. Bodrum Kat No: 5

Çağlayan

T: (212) 240 00 15

F: (212) 240 00 15

E: caglayan@seckin.com.tr

İstanbul Kartal Adliyesi Şubesi

C Blok Zemin Kat No: 29

Kartal

T: (216) 303 11 23

F: (216) 303 11 23

E: kartalsube@seckin.com.tr

İstanbul Şişli Şubesi

Abide-i Hürriyet Cad. No: 183/A

Şişli

T: (212) 234 34 77

F: (212) 231 24 69

E: sislisube@seckin.com.tr

Ankara Sıhhiye Şubesi

Strazburg Cad. 23/B

Sıhhiye

T: (312) 230 52 62

F: (312) 230 52 62

E: ankarasube@seckin.com.tr

Web Sitesi: www.seckin.com.tr

Seçkin Yayıncılık Sertifika No: 45644

Baskı:

Vadi Grafik Ltd. Şti. – Sertifika No: 47479

İvedik Organize Sanayi 1420 Cadde No: 58/1 - Yenimahalle/ANKARA – T: (0-312) 395 85 71

Önsöz

Hukuk teorisi ve metodolojisinin hukuk fakültelerinde ders olarak okutulması oldukça yenidir. Bazı hukuk fakültelerinde zorunlu olmakla beraber, genellikle seçimsel bir ders olarak ders çizelgelerine konulmaktadır. Hukuk metodolojisinin konuları arasında özellikle hukukun öğrenilmesine ve öğretilmesine büyük katkıları olacak kavram haritalama, zihin haritalama metotları ile hukukta tasarım metodunun ve hukuk eğitimi metotlarının dahil edilmesi, hukukun anlaşılır kılınması ve profesyonel hukukçular ile diğer hukuk uygulayıcılarının yetişmelerinde çok büyük katkısı olacaktır. Zira günümüzde hukuk eğitimi ve öğretiminin süreçlerinin ve bunun temel ilke ve esaslarının hukukçu yetiştirme amacına uygun olması ve ilke ile esaslarının bu amaç merkez alınarak belirlenmesi gerekir.

Bu kitabın hazırlanması düşüncesinin doğmasının başlıca nedeni, İstanbul S. Zaim Üniversitesinde “Hukuk Metodolojisi” adıyla zorunlu bir dersin konulması ve şahsımın bu derse görevlendirilmesidir. Ancak öğrencilerime tavsiye edebileceğim istediğim gibi bir ders kitabının temininde yaşadığım güçlük nedeniyle bir yıllık bir süre içinde hazırladığım notların düzenlenmesi sonucunda bu eser ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan, kitabın yazılmasına katkısı olan, hukuk teorisi ve metodolojisi dersini Hukuk Yüksek Lisansı programında vermiş olan arkadaşım, E. Doğa Doğançcı’ya da minnettar olduğumu ifade etmeliyim. Zira meslektaşımız, tek tek bölümleri okuyup tekrar yorumladılar ve bazı bölümlerin yazılmasında aktif görev aldılar. Öğrenciler, düşüncelerimizin çoğunun kaynaklandığı, akademisyenler olarak çabalarımıza karşılık vererek, yorum yaparak, etkileşime girerek veya eleştirerek bize yardımcı oldular. Kitap, öğrencilerin ders notu ihtiyacının karşılanması amacıyla kısa sürede hazırlandığı için, bu ilk baskısında harf ve cümle hatalarının bulunması doğaldır. İnşallah diğer baskılarında bunlar giderilecektir. Bu kitabımızın, hukuk teori ve metodolojisine, hukuk eğitiminin ilerlemesine faydalı ve düşündürücü bir katkı üretebileceğine olan inancımız tamdır.

Kitabın basımını kısa sürede gerçekleştiren Seçkin Yayıncılık A.Ş.’nin “*seçkin*” çalışanlarına şükranlarımızı sunar; tüm öğrencilerimize ve kitapseverlere faydalı olmasını dileriz. 09 Eylül 2024.

Prof. Dr. Halil KALABALIK
İstanbul S. Zaim Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Doç. Dr. Doğa E. DOĞANCI
Sakarya Üniversitesi
İşletme Fakültesi

İçindekiler

Önsöz	5
Kısaltmalar.....	21

Birinci Kısım: HUKUK TEORİSİ

Birinci Bölüm

TOPLUM DÜZENİ VE TOPLUM DÜZENİNİ SAĞLAYAN KURALLAR

I. TOPLUMSAL HAYAT	25
II. TOPLUM HAYATINI DÜZENLEYEN KURALLAR	26
A. Din Kuralları.....	26
B. Ahlâk Kuralları	27
C. Görgü Kuralları	28
Ç. Hukuk Kuralları	28
1. Kavram ve Tanım	28
2. Hukuk Kuralları ile Toplum Hayatını Düzenleyen Diğer Kurallar Arasındaki Farklılıklar ve İlişkiler	30
a. Din Kuralları ile Hukuk Kuralları Arasında	30
b. Ahlâk Kuralları ile Hukuk Kuralları Arasında	31
c. Görgü (Nezaket) Kuralları ile Hukuk Kuralları Arasında.....	33
III. HUKUK KURALLARININ UNSURLARI VE ÖZELLİKLERİ	34
A. Hukuk Kurallarının Unsurları	34
1. Düzenleme Konusu.....	34
2. İrade (Emir).....	34
3. Yaptırım (Müeyyide).....	35
a. Ceza Hukukunda	36
b. İdare Hukukunda	38
c. Özel Hukukta.....	39
B. Hukuk Kurallarının Özellikleri	47
1. Genellik.....	47
2. Soyutluk.....	47
3. Süreklilik	48
4. Normatiflik	48
5. Bağlayıcılık	49
6. Dava Edilebilirlik	50
7. Yasallık.....	50

8. Devlet-Hukuk Kuralı Bağlantısı	51
IV. HUKUK KURALLARINA İLİŞKİN BAZI AYRIMLAR	51
A. Hukuk Normunun Niteliklerine Göre Ayrımı	51
1. Emredici Hukuk Kuralları	51
2. Tanımlayıcı Hukuk Kuralları	53
3. Tamamlayıcı Hukuk Kuralları	55
4. Yorumlayıcı Hukuk Kuralları.....	56
5. Düzen Kuralları	57
6. Hukuk Kurallarının Niteliğine İlişkin Diğer Bazı Ayrımlar	57
B. Hukuk Kurallarının Yaşam İlişkilerine Etkisine Göre Ayrımı	58
1. Tam Hukuk Kuralları	58
2. Eksik Hukuk Kuralları	59
C. Hukuki İhtilafın Çözümüne İlişkin Fonksiyonlarına Göre Ayrımı	59
1. Cevap Hukuk Kuralı.....	60
2. Yardımcı Hukuk Kuralı	60
3. Karşı Hukuk Kuralı.....	61
V. HUKUKUN ÇEŞİTLİ ANLAMLARI	61
A. Pozitif (Müspet) Hukuk.....	61
B. Mevzu Hukuk.....	62
C. Tabi (Doğal, İdeal) Hukuk	62
Ç. Objektif Hukuk - Sübjektif Hukuk	63
D. Maddî Hukuk - Usul Hukuku.....	64
E. Hukuk Bilimi.....	64
F. Hukuk Tarihi.....	65
G. Hukuk Felsefesi	65
Ğ. Hukuk Sosyolojisi	66
H. Karşılaştırmalı Hukuk	66
I. Hukuk Dogmatikliği	66
İ. Hukuk Siyaseti	67
J. Hukuk Teorisi.....	67
K. Adli Tıp.....	68
L. Adalet (Hukuk) Psikolojisi	68
VI. HUKUKUN FONKSİYONLARI.....	68
A. Şekli Fonksiyon: Dirlik ve Düzeni Sağlama.....	70
B. Amaçsal Fonksiyon	72
1. Adaleti Sağlama	72
2. İhtiyaçlarını Giderme	75
3. Sosyal Açından Zayıfları Koruma.....	75
C. Dinamik Fonksiyon	76

VII. HUKUKUN KAYNAĞI	77
A. Hukuku İradeye Dayandıran Görüşler	77
B. Hukuku İrade Dışı Kabul Eden Görüşler.....	78
C. Hukuku Pozitivist Açından Ele Alan Görüşler.....	78
Ç. Hukukun Kaynağına İlişkin Farklı Bir Ayrım	78
VIII. HUKUKUN TANIMI.....	80
IX. HUKUKUN BİLİMSELLİĞİ	85
X. HUKUK TEORİSİ.....	88
A. Genel Olarak.....	88
B. Bazı Temel Disiplinlerle İlişkisi	90
C. Klasik Hukuki Yaklaşımlar	92
1. Doğal Hukuk Okulu	92
2. Sosyolojik Hukuk Okulu	93
3. Tarihçi Hukuk Okulu	94
4. Pozitivist Hukuk Okulu.....	95
5. Faydacı (Yararcı) Hukuk Okulu.....	97
6. Marksist Hukuk Okulu	98
7. Realist Hukuk Okulu	99
Ç. Bazı Yeni Hukuki Yaklaşımlar	101
VI. Kapsayıcı Hukuki Pozitivizm.....	102
A. Eleştirel Hukuk Yaklaşımı.....	103
B. Ronald Dworkin'in Hukuk Yaklaşımı	103
C. Risk Hukuku Teorisi	104
Ç. Hukuk ve Ekonomi Teorisi	105
D. Kültür ve İletişim Teorisi.....	106
E. Serbest Hukuk ve Topik Hukuk Yaklaşımları	106
F. Antropolojik Hukuk Teorisi	107
G. Autopoietik (Kendi Kendini Yeniden Üreten) Hukuk Teorisi	107
H. Feminist Hukuk Teorisi.....	108
VII. HUKUKUN DİLİ.....	108

İkinci Bölüm

POZİTİF HUKUKUN KAYNAKLARI

I. ASLİ KAYNAKLAR.....	116
A. Yazılı Kaynaklar	116
1. Anayasa	117
a. Maddi-Şekli Anlamda Anayasa	117
b. Yazılı Anayasa - Geleneksel Anayasa	118

c. Monarşik-Demokratik Anayasalar.....	118
ç. Katı/Yumuşak Anayasalar	120
2. Kanunlar	121
a. Tanım.....	121
b. Kanunların Özellikleri.....	122
c. Kanunların Yapılışı.....	123
ç. Cumhurbaşkanı'nca Onaylanma ve Resmî Gazete'de Yayımlanma Aşaması	124
3. Uluslararası Anlaşmalar	125
4. Kanun Gücünde Olan Diğer Kaynaklar	127
a. Padişah İradesi.....	127
b. Kanun-u Muvakkatler	127
c. TBMM Yorumları.....	128
ç. Kanun Hükmünde Kararnameler (KHK).....	128
5. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	129
a. Olağan Kararnameler.....	129
b. Olağanüstü Kararnameler	130
6. Yönetmelikler (=Taliatnameler).....	130
B. Örf ve Adet Hukuku	131
1. Örf ve Adet Hukukunun Unsurları	131
2. Örf ve Âdetin Türleri.....	133
3. Örf ve Âdetin Tespiti.....	134
4. Örf ve Adetin Fonksiyonları	134
5. Örf ve Âdetin Önemi.....	135
II. YARDIMCI KAYNAKLAR	136
A. Yargı (Mahkeme) Kararları	137
B. Bilimsel Görüşler (Doktrin=Öğreti)	138
III. HÂKİMİN HUKUK YARATMASI	140
A. Hâkimin Hukuk Yaratması Kavramı	140
B. Hukuk Yaratma Yetkisinin Kullanım Alanı: Hukukta Boşluk.....	142
1. Kural – İçi Boşluk.....	142
2. Kanun Boşlukları.....	143
a. Gerçek Kanun Boşluğu.....	143
b. Açık Kanun Boşluğu	144
c. Gerçek Olmayan Boşluk	144
C. Hukukta Boşlukların Giderilmesi	145
IV. HÂKİMİN TAKDİR YETKİSİ	146

Üçüncü Bölüm

HUKUK KURALLARININ UYGULANMASI

I. YORUM BİLİMİ	149
II. HUKUK KURALLARININ UYGULANMASINDA YORUM	150
A. Biçimsel Açıdan Yorum Türleri	151
1. Yasama Yorumu	151
2. Yargı Yorumu	153
3. Bilimsel Yorum	154
B. Yorum İlkeleri	155
1. Bir Bütün Olarak Yorumlanma İlkesi	155
2. Genel Kuralların Geniş, İstisnaların Dar Yorumlanmaması İlkesi	155
3. Açık Kuralların Hiç Yorumlanmaması İlkesi	155
4. Yetkilerin, Sınırlamaların ve Müdahalelerin Dar, Hürriyetlerin/Hakların Geniş Yorumlanması İlkesi	155
5. İlkelerin Değerlendirilmesi	156
C. Yorum Teorileri	157
1. Objektif Yorum Görüşü	158
2. Sübjektif Yorum Görüşü	158
3. Karma Görüş	159
Ç. Yorum Metotları	159
1. Lafzî (Deyimsel, Söze Göre) Yorum Metodu	159
a. Tanım	159
b. Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları	160
c. Lafzi Yorum Metodunun Eleştirisi	161
2. Kavramcı Yorum Metodu	162
3. Tarihi Yorum Metodu	163
a. Sübjektif Tarihi Yorum Metodu	163
b. Objektif Tarihi Yorum Metodu	164
4. Objektif Amaca Göre Yorum Metodu	164
5. Menfaatler İçtihadı Metodu	165
6. Değer İçtihadı Metodu	165
7. İdeal Bir Muhatabın Araştırılması Metodu	166
8. Sistematik Yorum Metodu	166
D. Hukuk Kurallarının Uygulanmasında Mantık Kuralları	166
1. Mantık Araçları	168
a. Tümdengelim	168
b. Tümevarım	169
2. Kıyas	169
3. Evleviyet/Öncelik (Argumentum a Fortiori)	171
4. Aksi ile Kanıt (Argumentum a Contrario)	172

5. Hukuk Uygulamasında Sakınılması Gereken Bazı Mantık Hataları.....	175
a. Nitelendirme Hatası.....	175
b. Kısırdöngü Hatası (“Petitio Pricipi”).....	176
c. Çelişkiye Düşme.....	176
ç. İspatlama Mecburiyeti Mantık Hatası (“Appeal To Ignorance”/“Argumentum Ad Ignorantiam”).....	177
d. Alakasız Sonuç Mantık Hatası (Irrelevant Conclusion).....	177
e. Yanlış veya Eksik Neden Kaynaklı Mantık Hatası (“Fallacy of False Cause”/“Error Fundamantalıs”).....	178
f. Genel-Özel Ayırımından Kaynaklı Mantık Hatası.....	178
g. Yetersiz Örnek Mantık Hatası (“Fallacy of Insufficient Sample”).....	179
ğ. Uygun Olmayan Örneklerden veya Alanlara Kaymaktan Kaynaklı Mantık Hatası (“Fallacy of Unrepresentative Sample”).....	179
h. İhmal Edilebilir Neden Mantık Hatası:.....	180
ı. Duygulara Başvurmaya Dayalı Bazı Mantık Hataları.....	180
III. HUKUK KURALLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	182
A. Hukuk Kurallarının Yürürlüğe Girmesi.....	182
1. Açık Hüküm Varsa.....	183
2. Açık Hüküm Yoksa.....	183
B. Hukuk Kurallarının Yürürlükten Kalkması.....	183
1. Kanunların Yürürlükten Kalkması.....	183
a. Sürenin Dolması ile.....	183
b. Başka Bir Kanunla Yürürlükten Kalkma.....	184
c. Anayasa Mahkemesi’nce İptal.....	184
2. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Yürürlükten Kalkması.....	184
3. Yönetmeliklerin Yürürlükten Kalkması.....	185
C. Hukuk Kurallarının Çatışması.....	185
1. Üst Kanun İlkesi (Lex Superior).....	185
2. Sonraki Kanun (Lex Posterior) İlkesi.....	185
3. Özel Kanun (Lex Specialis) İlkesi.....	186
4. Somut Olayda Amaca Yüklenen Anlama Göre.....	187
Ç. Kanunların Geçmişe Yürümesi.....	187
1. Kural: Kanunlar Geçmişe Yürümez.....	187
2. Kanunların Geçmişe Yürmemesi Kuralının İstisnaları.....	187
a. Özel Hukuk Alanında.....	188
b. Kamu Hukuku Alanında.....	189
III. HUKUK KURALLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	190
A. Mülkîlik (Yersellik, Ülkesellik) İlkesi.....	190
B. Kişisellik (Şahsîlik) İlkesi.....	190
IV. HUKUKİ ARGÜMANTASYON TEORİSİ.....	191
A. Argüman, Argümantasyon ve Hukuki Argümantasyon Kavramları.....	191

B. Hukuki Argümantasyonun (Gerekçelendirmenin) Önemi	194
C. Hukuki Argümantasyon Teorisinin Ana Hatları.....	195
Ç. Hukuki Argümantasyon Araştırmasında Yaklaşımlar	197
1. Mantıki Yaklaşım	197
2. Retorik Yaklaşım	198
3. Diyalojik Yaklaşım	199
V. HUKUK KURALLARININ UYGULANMASINDA DÜRÜST DAVRANMA İLKESİ VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI YASAĞI	199
A. Dürüst Davranma İlkesi	199
1. Tanım ve Kavram	199
2. Dürütlük Kuralının Uygulama Alanı	201
a. Kanundan veya Sözleşmeden Doğan Hakların Kullanılması ve Borçların Yerine Getirilmesinde.....	201
b. Kanunların Yorumlanmasında ve Tamamlanmasında	201
c. Hukukî İşlemlerde	202
ç. Davranışa Hukuki Sonuç Bağlayarak Tamamlama	206
B. Hakkın Kötüye Kullanılması	207
1. Hak Kavramı Türleri	207
a. Tanım.....	207
aa. İrade Teorisi.....	207
bb. Menfaat Teorisi.....	208
cc. Karma Teori	208
b. Özel Hukukta Haklar	208
aa. Niteliklerine Göre	209
bb. Konularına Göre	220
cc. Devredilip Devredilememelerine Göre	221
çç. Amaçlarına Göre	222
dd. Bağımsız veya Başka Bir Hakka Bağlı Olmalarına Göre	224
2. Hakkın Kötüye Kullanılması	224
a. Hakkın Kötüye Kullanılmasının Şartları	224
b. Hakkın Kötüye Kullanılmasının Uygulama Alanı	226
c. Hakkın Kötüye Kullanılmasının Sonuçları	228
C. Hakların İleri Sürülmesi	229
1. Talep Hakkı	229
2. Dava Hakkı	230
a. Dava Çeşitleri.....	231
b. Davada İspat.....	232
c. Davaya Karşı Savunma Yolları	237
3. Cebrî İcra Yolu (İcra ve İflas Hukuku)	241
4. Tahkim Yargılaması Yolu	241
5. Arbuluculuk	244
V. HUKUK KURALLARININ TAMAMLANMASI VE DÜZELTİLMESİ.....	247

Dördüncü Bölüm HUKUK SİSTEMLERİ

I. KARA AVRUPASI HUKUK SİSTEMİ	249
II. ANGLO-SAKSON SİSTEMİ	251
A. Özellikleri.....	251
1. Ortak Hukuk (Common Law)	251
2. «Equity Law» (Hakkaniyet Hukuku)	251
3. Kanun Hukuku (Statute Law)	252
B. Kara Avrupası Sisteminden Farklı Yönleri	252
III. İSLAM HUKUK SİSTEMİ	253
A. Kavram	253
B. Kaynakları	253
1. Kur'an-ı Kerim	253
2. Sünnet	254
3. İcma-ı Ümmet	254
4. Kıyas	254
IV. SOSYALİST HUKUK SİSTEMİ	255

Beşinci Bölüm HUKUKİ OLAY, FİİL VE İŞLEMLER

I. HUKUKİ OLAYLAR.....	257
II. HUKUKİ FİİLLER	258
A. Hukuki Fiil Kavramı	258
B. Hukuki Fiil Türleri.....	258
1. Hukuka Aykırı Fiiller	258
2. Hukuka Uygun Fiiller.....	259
III. HUKUKÎ İŞLEMLER.....	260
A. Hukuki İşlem Kavramı ve Unsurları.....	260
1. Kurucu Unsurlar.....	261
2. Geçerlik Unsurları	263
3. Etkinlik Unsurları (Tamamlayıcı Unsurlar)	264
B. Hukuki İşlemin Sakatlığı ve Çeşitleri	264
1. İrade ile Açıklanması Arasındaki Kasıtlı Uygunsuzluk	265
2. İrade ile Açıklanması Arasında Kasıtlı Olmayan Uygunsuzluk	267
a. Hata (Yanılma)	267
b. Hile (Aldatma)	269
c. Tehdit - İkraha (Korkutma).....	269
ç. Hata (Yanılma), Hile (Aldatma) ve Tehdidin (Korkutmanın) Hükmü	269

C. Hukuki İşlemlerin Türleri	270
1. Tarafların Sayısı Bakımından.....	270
a. Tek Taraflı Hukukî İşlemler (Unilateral Transactions)	270
b. İki ve Çok Taraflı Hukukî İşlemler.....	271
2. Hüküm ve Sonuçlarını Doğurdıkları Ana Göre	278
3. İvazlı ve İvazsız İşlemler	278
4. Malvarlığına Yaptıkları Etkilere Göre	279
5. Sebebe Bağlı Olan ve Olmayan İşlemler	280
a. Sebebe Bağlı İşlemler.....	280
b. Sebebe Bağlı Olmayan İşlemler	281
c. Ayrımın Sonuçları.....	282
6. Kamu Hukuku İşlemleri.....	283
a. Yasama İşlemleri.....	283
b. Yargısal İşlemler.....	284
c. İdarî İşlemler	284

İkinci Kısım: HUKUK METODOLOJİSİ

Altıncı Bölüm METOT, METODOLOJİ KAVRAMLARI VE HUKUK METODOLOJİSİNİN FONKSİYONLARI

I. METOT VE METODOLOJİ KAVRAMI	289
A. Metot Kavramı	289
B. Metodoloji Kavramı.....	290
II. HUKUK METODOLOJİSİNİN FONKSİYONLARI	290
A. Normdan Beklenen Amacı Sağlama Fonksiyonu	290
B. Bağlılık ve Kontrol Fonksiyonu.....	290
C. Gerekçeleştirme ve Tartışma Fonksiyonu	291
Ç. Eşit Davranma ve Hukuk Güvenliğini Sağlama Fonksiyonu	291
D. Yargılama Yükünü Azaltma Fonksiyonu	292

Yedinci Bölüm KANUNLAŞTIRMA METODU

I. ÖZEL ANLAMDA KANUNLAŞTIRMA (TEDVİN/KODİFİKASYON)	293
A. Tanım	293
B. Kanunlaştırmanın Amacı ve Sebepleri.....	294
C. Kanunlaştırma Hareketleri	295
1. Batıda	295

2. Türkiye’de.....	296
a. Osmanlı Devleti Döneminde.....	296
b. Cumhuriyet Döneminde.....	298
Ç. KANUNLAŞTIRMA METODLARI.....	302
1. Somut Olay Metodu.....	302
2. Soyut Kural Metodu.....	302
3. Karma Metot.....	303
II. GENEL ANLAMDA KANUNLAŞTIRMA (KANUN YAPMA/TAKNİN).....	303
A. Genel Olarak.....	303
B. Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları.....	304
C. Kanunlaştırma Sürecinin Aşamaları.....	305

Sekizinci Bölüm HUKUKİ İHTİLAFIN ÇÖZÜMÜ METODU

I. GENEL OLARAK.....	313
II. MADDİ OLAYIN ANLAŞILMASI.....	314
III. HUKUKİ SORUNUN BELİRLENMESİ.....	315
IV. İLGİLİ CEVAP KURALI/KURALLARININ MADDİ UNSURLARININ BELİRLENMESİ.....	319
V. İLGİLİ CEVAP HUKUK KURALI/KURALLARI İLE BAĞLANTILI YARDIMCI HUKUK KURALLARININ BULUNMASI VE UYGULANMASI.....	320
VI. TÜMDENGELİM YÖNTEMİNİN TATBİKİ.....	321
A. Hakkın Doğumuna Engelleyen Bir Karşı Hukuk Kurallarının Somut Olayda Bulunup Bulunmadığının İncelenmesi (Talep Hakkının Doğumu).....	322
B. Hakkı Sona Erdiren Bir Karşı Hukuk Kurallarının Somut Olayda Bulunup Bulunmadığının İncelenmesi (Talep Hakkının Sona Ermesi).....	323
C. Hakkı İleri Sürülebilirliğini Engelleyen Bir Karşı Hukuk Kurallarının Somut Olayda Bulunup Bulunmadığının İncelenmesi (Talep Hakkının İleri Sürülebilirliği).....	323
Ç. Cevap Hukuk Kuralının Hukuki Sonucunun Maddi Olaya Uygulanması.....	323
VII. ULAŞILAN SONUCUN ORTAYA KONULMASI.....	324
VIII. SÖZLEŞMELERE İLİŞKİN HUKUKİ İHTİLAFLARIN ÇÖZÜMÜ METODU.....	325
A. Maddi Olayın Anlaşılması.....	325
B. Hukuki İhtilafın Sözleşmeden Kaynaklanıp Kaynaklanmadığının Belirlenmesi.....	327
C. Sözleşmenin Tipinin veya Atipik İse Temel Unsurlarının Belirlenmesi.....	328
Ç. Hukuki Sorunun Belirlenmesi.....	331
D. Sözleşmenin Anlam ve İçeriğinin Belirlenmesi.....	332
E. Sözleşmeye Uygulanabilecek İlgili Cevap Hukuk Kurallarının (ve Mevcutsa Bağlantılı Yardımcı Hukuk Kuralları Dikkate Alınarak) Maddi Unsurlarının Belirlenmesi.....	335
F. Sözleşmenin Tamamlanması.....	336

G. Sözleşmenin (ve İlgili Hukuk Kurallarının) Somut Olaya Uygulanması	339
Ğ. Hukuki Sonucunun Maddi Olaya Uygulanması	339
H. Ulaşılan Sonucun Ortaya Konması	339

Dokuzuncu Bölüm

KULLANICILARINA GÖRE HUKUK METODOLOJİSİ/ HUKUK METODOLOJİSİNİN FARKLI KULLANICILARI

I. GENEL OLARAK	341
II. ÖĞRENCİLER	341
A. Genel Olarak.....	341
B. Sınav Sorusu Çözme Metodu.....	342
1. Teorik Metin Soruları Metodu	342
2. Çoktan Seçmeli Test Metodu.....	342
3. Pratik Olay Çözümüne İlişkin Sınavlar.....	345
C. Hukuk Derslerine Çalışma Metodu.....	347
1. Anket (SQ3R) Metodu	352
2. PQ4R Öğrenme Stratejisi	354
3. Geri Getirme Uygulaması (Retrieval Practice)	355
4. Tekrar Metodu	356
5. Aralıklı Uygulama (Aralıklı Tekrar) Metodu (Spaced Practice).....	357
5. Feynman Tekniği (The Feynman Technique).....	358
6. Leitner Sistemi (Leitner System).....	359
7. Renk Kodlu Notlar (Colour Coded Notes).....	360
8. Pomodoro Tekniği	361
9. Zihin Haritalaması Metodu	362
III. AVUKATLAR	362
A. Kavram	362
B. Avukatın Görevinin Aşamaları	363
1. Hukuki Danışmanlık	363
2. Arabuluculuk	363
3. Hazırlık.....	363
4. Uzman Görüşü	363
5. Dava Dilekçelerinin Hazırlanması	365
a. Dava Dilekçelerinin Yazım Metodu.....	366
b. Dava Dilekçesinin Aşamaları.....	367
IV. HAKİMLER.....	371

Onuncu Bölüm HUKUKİ ARAŞTIRMA METODU

I. ARAŞTIRMA VE ARAŞTIRMA METODU KAVRAMI VE TÜRLERİ.....	375
A. Tanım ve Araştırma Metodu Kavramı	375
B. Araştırmanın Amaçları ve Türleri.....	377
1. Araştırmanın Amaçları.....	377
2. Araştırmanın Türleri	378
3. Araştırma Metotları.....	381
a. Yansıtıcı Düşünce (Reflective Thinking)	381
b. Bilimsel Metot (Scientific Method).....	382
4. Araştırmanın Adımları	384
II. HUKUKİ ARAŞTIRMALAR.....	387
A. Hukuki Araştırma Kavramı ve Önemi	387
B. Hukuki Araştırma Türleri	389
1. Doktrinel Araştırmalar	390
2. Sosyo-Hukuki Araştırmalar (Socio-Legal Studies)	393
3. Ampirik-Hukuki Araştırmalar (Empirical Legal Research)	394
a. Kavram ve Tanım	394
b. Araştırma Soruları	395
4. Hukuki Araştırmalarda Objektiflik, Değer Tarafsızlığı, Özgünlük ve Etik.....	397
a. Objektiflik	397
b. Değer Tarafsızlığı	398
c. Hukuki Araştırmalarda Özgünlük (Originality)	398
ç. Hukuki Araştırmada Etik	399

On Birinci Bölüm HUKUK EĞİTİMİ METODU

GİRİŞ	401
I. HUKUK EĞİTİMİ KAVRAMI	401
A. Tanım	401
B. Hukuk Eğitiminin Amacı.....	402
C. Hukuk Eğitiminin Alanı	404
II. HUKUK EĞİTİMİNDE EĞİTİM/ÖĞRETİM METOTLARI	405
A. Ders (Lecture) Metodu	406
B. Vaka (Case) Metodu	407
C. Mesele Metodu (Problem-Based Learning)	408
Ç. Tartışma (Discussion) Metodu.....	409
D. Similasyon ve Rol Oynama Modelleri.....	410
E. İşbirlikçi Metodu	411

F. Seminer Metodu.....	411
G. Klinik Metotları (Clinical Methods)	412
Ğ. Kaynak Bazlı Öğrenme Metodu (Resource-Based Learning).....	413
H. Araştırma Bazlı Öğrenme Metodu (Research-Based Learning).....	414

On İkinci Bölüm

HUKUKUN ANLAŞILIR KILINMASINA YÖNELİK BAZI METOTLAR

I. GENEL OLARAK	415
II. KURAL HARİTALAMA (RULE MAPPING) METODU	419
III. KAVRAM HARİTALAMA METODU	423
A. Kavram ve Tanım.....	423
B. Benzer Kurumlarla Karşılaştırılması	428
1. Standart Not Alma Yöntemiyle	428
2. Kavram Haritalama Metodu ile	428
IV. STANDART NOT ALMA METODU (STANDART LINEAR NOTES).....	429
A. Kavram	429
B. Standart Not Alma Metodu Türleri	430
1. Cornell Metodu	430
2. Anahat (Taslak) Metodu	432
3. Haritalama Metodu	433
4. Tablo Metodu	433
5. Cümle Metodu.....	433
V. HUKUKTA AKIL/ZİHİN HARİTALAMA METODU (MIND/MENTAL MAPPING IN LAW)	434
A. Akıl/Zihin Haritalama Kavramı.....	434
B. Benzer Metotlarla Karşılaştırılması	436
1. Standart Not Alma Yöntemiyle.....	436
2. Kavram Haritalama Metoduyla Karşılaştırılması.....	437
C. Metodun Hukukta Kullanılması	437
1. Hukuk Eğitiminde	438
2. Araştırma Yaparken ve Bilgi Toplarken.....	440
3. Akademik Olan veya Olmayan Hukuki Metinlerin Oluşturulmasında.....	442
4. Sunumların Oluşturulmasında	443
5. Beyin fırtınası Yapma Amacıyla	443
VI. HUKUKTA TASARIM (LEGAL DESIGNING) METODU	444
A. Tasarım ve Hukukta Tasarım Kavramları.....	444
1. Tanım.....	444
2. Hukukta Tasarım Metodunun Faydaları	447
3. Hukukta Tasarımın Amaçları.....	448

B. Hukukta Tasarımın Temel İlkeleri	450
1. Kullanıcının Esas Alınması	450
2. Çalışmaların Basit ve Yol Gösterici Nitelikte Olması	450
3. Kullanıcılarla İşbirliği Yapılarak Açık ve Zengin Bir Etkileşim Sağlanması	451
4. Çalışmaların İçeriğinin Kullanıcı Dostu Olması	452
Ç. Hukukta Tasarımın Aşamaları	452
1. Keşfetme	454
2. Sentezleme	454
3. İnşa Etme/Prototipleme	455
4. Test Etme	456
5. Geliştirme	457
D. Hukukta Tasarım Metodunun Türleri	457
1. Hukuki Bilgi Tasarımı	457
2. Hukuki Ürün Tasarımı	458
3. Hukuki Hizmet Tasarımı	458
4. Örgütsel Tasarım	458
5. Sistem Tasarımı	458
E. Hukukta Tasarımın Kullanım Alanları	459
Kaynakça	461
Kavram Dizini	485

Kısaltmalar

AK	: Avrupa Konseyi
AY.	: Anayasa
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CBK	: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
CMUK	: Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu
ÇKK	: Çocuk Koruma Kanunu
DMK.	: Devlet Memurları Kanunu
dn.	: dipnot
ETK	: Elektronik Ticaret Kanunu
f.	: Fıkra
FSEK	: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
HMK.	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUAK	: Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu
İİK	: İcra ve İflas Kanunu
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
m.	: madde
MÖ	: Milattan Önce
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
No.	: Numara
RG.	: Resmî Gazete
s.	: sayfa
S.	: Sayı
TBK.	: Türk Borçlar Kanunu
TBMM.	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TCK.	: Türk Ceza Kanunu
TKHK.	: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK.	: Türk Medenî Kanun
TTK.	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı

